Europoslanec Ivan David: Evropská komise chystá velký šmírovací útok

- CZ24 News | 6. listopadu 2021

EU: „EU chce automaticky skenovat a prohledávat historii chatů a fotografie zveřejněné na všech chytrých telefonech“, píše dnešní WELT. Prý jde o prevenci zneužívání dětí, ale jako cíl je zmiňován i boj proti terorismu. Odborníci považují metodu za spornou. Má to být takový unijní Velký bratr.

Když Apple v srpnu zveřejnil plán zasáhnout proti fotografiím zneužívání dětí na svých zařízeních, společnost zřejmě očekávala malý odpor. Na první pohled se zdálo, že obavy Applu jsou podložené. Vývojáři Applu chtěli zabránit šíření obrázků a videí ukazujících zneužívání dětí – ale zároveň zachovat neomezené šifrování chatů a souborů svých uživatelů. Apple nazval řešení tohoto „Skenování na straně klienta“ (CSS). Obrázky a obsah chatu by měly být zaznamenány a zkontrolovány na zařízeních uživatelů před zašifrováním dat pro přenos.

O to víc byl Apple překvapen, když ochránci soukromí a bezpečnostní výzkumníci rozpoutali bouři nevole. Protože s touto technologií by Apple podle kritiky renomovaných výzkumníků z massachusettského Institute of Technology (MIT) a University of Cambridge instaloval do zařízení všech uživatelů sledovací software v průmyslovém měřítku. Podle kritiků je to, co najdou, zcela v rukou Applu – a v rukou národních zákonodárců a bezpečnostních orgánů, které by mohly dostat Apple pod tlak. Zřejmě kvůli kritice, Apple projekt prozatím stáhl.

Ale v Evropské unii by sledovací technologie CSS mohla brzy být povinně instalována do chytrých telefonů uživatelů, varuje europoslanec Patrick Breyer z německé Pirátské strany. Protože členské státy EU chtějí prosadit kontrolu chatů a mediálního obsahu v sítích velkých internetových společností raději dříve než později. Komisařka EU pro vnitřní záležitosti Ylva Johanssonová (známá především svým nadšením pro „bezpečný“ dovoz migrantů) připravuje v současné době odpovídající návrh nařízení.

„Americké korporace jako Facebook už roky tajně praktikují kontrolu chatu na svých serverech,“ vysvětluje Breyer v rozhovoru pro WELT. Ale nyní jsou téměř všechny messenger služby založeny na end-to-end šifrování. To je důvod, proč již není možné kontrolovat WhatsApp nebo Signal. Na internetové služby se navíc nyní vztahuje telekomunikační tajemství, takže výrobci již nesmějí sledovat a zaznamenávat – tedy neměli by. To ale uráží politiky, zabývající se v EU „bezpečností“. A také korporace chtějí mít i nadále pod kontrolou, k čemu jejich služby slouží. „Američtí poskytovatelé předložili svůj záměr Komisi EU v roce 2020 a chtěli jej nechat legalizovat. V důsledku toho byla loni na podzim udělena výjimka pro skenování obsahu osobních chatů,“ vysvětluje Breyer. Nařízení o dočasné výjimce bylo spojeno s oznámením, které by se mělo dotknout všech poskytovatelů. EU chce přidat trvalou legislativu, která by měla učinit kontrolu chatu povinnou.

Podle aktuálního návrhu Komise budou muset všichni poskytovatelé chatovacích programů na samotném zařízení spouštět ovládací software, který pomocí umělé inteligence zjišťuje, zda nedochází k výměně zakázaných obrázků. Sledován a rozpoznán by měl být i tzv. kybergrooming, tedy nezákonné svádění dětí dospělými. Tedy oficiálně. Co dalšího bude šmírováno, nikdo zatím neví. Bude to v rukou managementu provozovatelů digitálních služeb a jejich programátorů. Každý represivní režim začíná tím, že si dělá přehled osob se „závadným“ smýšlením. Slovo „inkvizice“ je z latinského slova „inquaerere“, což znamená zjišťovat. A dnes už víme, že vyhledáváni byli kacíři za účelem upálení.

Téměř přesně před rokem vzbudil rozruch podobný návrh na úrovni EU, který chtěl omezit možnost šifrování. Důvodem byl návrh usnesení německého předsednictví Rady delegacím členských států v Evropské radě. Důvodem tehdy nebyl boj proti zneužívání dětí, ale teroristický útok ve Vídni. Útok zpočátku neměl nic společného se zašifrovanými zprávami, které teroristé píší do messengerových služeb, jako jsou WhatsApp, Signal a Telegram. A přitom právě o tom se diskutovalo. V dokumentu se uvádí, že EU nadále podporuje silné šifrování. Je však třeba nalézt „lepší rovnováhu" mezi ochranou soukromí na jedné straně a bojem proti organizovanému zločinu a terorismu na straně druhé. Podle německého návrhu by odpovědné bezpečnostní a donucovací orgány měly mít přístup k údajům. Technická řešení by musela odpovídat „zásadám zákonnosti, transparentnosti, nezbytnosti a proporcionality". Vlády, průmysl, výzkum a věda by měly spolupracovat „na strategickém dosažení této rovnováhy". Což v normální řeči znamená „chceme v tom moci čmuchat". Jak přesně by to mělo fungovat, také aktuální nařízení EU zákona nedefinuje.

CSS je ale jediná technologie, která splňuje požadavek na jednu stranu neprolomit šifrování, ale na druhou stranu umožnit kontrolu. Skutečnost, že EU zavádí do všech chytrých telefonů mezi internetová zařízení technologii, kterou by pak bylo možné využít i v autoritářských státech ke kontrole disidentů nebo k pronásledování náboženských menšin, zřejmě spadne pod stůl. Opozice proti postupu EU je extrémně obtížná, komentuje Breyer. "Každý, kdo to bude považovat za nebezpečné a kontraproduktivní, bude zatlačen do rohu s tím, že chce chránit pachatele.", upozorňuje německý europoslanec.

Odborníci z policie a akademické sféry projekt EU spíše kritizují. Na jednu stranu se obávají mnoha falešných zpráv ze skenerů, na druhou stranu se obávají, že zákon bude působit alibisticky. Daniel Kretzschmar, mluvčí federálního výkonného výboru Spolku německých kriminalistů, říká, že boj proti zneužívání dětí je pro jeho sdružení „extrémně důležitý", ale k návrhu nařízení je skeptický. „Automatické skenování inkriminovaného obsahu soukromými společnostmi a velmi obtížně kontrolovatelná ohlašovací povinnost bezpečnostním orgánům s sebou nese riziko, že se do centra vyšetřování dostanou na jedné straně nic netušící lidé a na druhé straně nesrozumitelný výběr zpráv." Privatizace těchto vyšetřování z vlastní iniciativy by přitom znamenala „závislost trestního stíhání na těchto společnostech, což je vlastně suverénní úkol státních orgánů".

Také Thomas-Gabriel Rüdiger, vedoucí institutu pro kyberkriminologii na Policejní univerzitě v Braniborsku, je k projektu EU také spíše kritický. "Nakonec to pravděpodobně opět zasáhne hlavně nezletilé," řekl WELTu. Skutečné pachatele by se ale pravděpodobně nepodařilo dopadnout. Rüdiger se odvolává na čísla ze statistik kriminality, podle kterých lze 43 % zaznamenaných trestných činů v oblasti dětské pornografie vysledovat až k samotným dětem a mladistvým. To je případ takzvaného „sextingu" a „školní pornografie", kdy si 13- a 14leté děti posílají sugestivní obrázky. Jinými slovy, pokud 13-ti letá dívka pošle svému 14-ti letému příteli velmi odhalující nahrávky, spadalo by to pod dětskou pornografii.
Dalším problémem jsou skupinové chaty WhatsApp. Pokud někdo pošle problematický obrázek a účastníci chatu mají aktivované automatické stahování, všichni účastníci se mohou dopustit trestného činu. Skuteční pachatelé, které ve skutečnosti chcete chytit pravděpodobně dopadeni nebudou. „Uvědomují si, co dělají, a uchýlí se k alternativám. Je pravděpodobné, že USB a další datové nosiče se pak budou opět používat častěji," pokračuje Rüdiger.

Dalším problémem je, že každá země má jiné zákony a v současné době není jasné, jak to chce umělá inteligence rozpoznat a odlišit. Místo toho Rüdiger prosazuje zvyšování povědomí nezletilých předáváním mediálních dovedností – a pokud se provádí analýza, měla by se zaměřit pouze na takzvané hash-tagy, tedy že mediální obsah je srovnáván se známými obrázky dětské pornografie.

Ti, kteří se zaměřují na ochranu dětí před zneužíváním, to vidí jinak. Například Rainer Becker, čestný předseda Deutsche Kinderhilfe. V zásadě říká, že rozumí obavám o ochranu údajů

ohledně plánů EU. Kritici tohoto opatření podle něj nevidí, že jde o statisíce zobrazení zneužívání a statisíce dětí postižených sexuálním násilím, které tak mají alespoň šanci dostat je z nebezpečí, které jim hrozí.

Evropská komise chtěla návrh nařízení předložit pravděpodobně 1. prosince, což už komisařka pro vnitro Johanssonová měla na programu. S ohledem na odpor byl ale termín prozatím zrušen – nyní by měl opět být „vylepšen“.

Tato causa ukazuje, že je často obrovský rozdíl mezi různými národními stranami, které se v Evropském parlamentu sdružují ve stejné frakci. Čeští Piráti patří v europarlamentu i v české Sněmovně k oporám Evropské komise. I v případech potlačování svobody projevu na internetu a prosazování cenzury. Němečtí Piráti před 3 lety naproti tomu rozpoutali skandál kolem návrhu nařízení, které dnes umožňuje policejním orgánům znárodňovat celé „závadné“ weby. Evropská komise v původním návrhu prosazovala, aby policisté mohli weby zabavovat bez souhlasu soudu i bez možnosti následné soudní kontroly. Německým Pirátům se v minulém europarlamentním volebním období podařilo do textu vtlačit ustanovení o tom, že si členské státy při zapracování unijní normy do národního práva mají vybrat, zda znárodnění webu bude provedeno soudním rozhodnutím, nebo zda jej mohou provést policejní orgány a majitel znárodněného webu má pak možnost se odvolat k soudu.

O případu nařízení o znárodňování závadových webů psaly v ČR i Parlamentní listy. Vysloužili si za to od české komisařky **Věry Jourové (ANO) označení „dezinformátorů“.** V tomto boji proti informacím komisařku Jourovou čeští Piráti velmi horlivě podporují.

Autor: Ivan David